

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Casus XXXVI. De injuriis in bonis famæ & honoris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

men. 6. Ministrans arma amico, qui absque eo æquè citò & audacter erat pugnaturus aliis armis, tantùm ut cum minori periculo pugnet, per se loquendo neque peccat, neque pœnam incurrit, quia non facit, ut amicus ducllet; sed ut ducllet cum mino-

ri periculo, in quo nihil est mali, dummodo non dentur arma contra pactum duellantium inæqualia; *Croix L. 3. p. 1. n. 854.* intellige, si duellum impedire non possit, aliàs enim ad hoc obligabitur ex charitate.

CASUS XXXVI.

De injuriis in bonis famæ & honoris.

Querulosa in honore & fama plures læsit irridendo, subsannando 1. De personis cognitis & incognitis temere, in picando, judicando. 2. 3. 4. falsa crimina ad tuendum honorem proprium imponendo, occulta Superioribus vel etiam aliis consilii & solatii causâ aperiendo. 5. Crimina eorum aliis exprobrando. 6. Propria manifestando. 7. Bona malè interpretando, remisè laudando. 8. Mendaces, fures, superbos, spurios, meribibulos &c. nuncupando. 9. De persona indeterminatè. 10. Dicendo crimen ut auditum. 11. Coram uno viro gravi, vel coram marito. 12. Eidem, vel diversis detrahendo in materia levi. 13. Detractionibus attendendo, non impediendo, in vitam inquirendo. 14. Publica in & extra locum publicitatis etiam oblivione sepulta verbo, scriptòve propalando. 15. Et seqq. secreta pro & commissa etiam iniquè detecta sub pretextu boni communis & privati revelando. 19. Et seqq. Pro resolut.

1. QUÆR. I. Quid sit fama, honor, & quæ vitia iis opposita?

æ. I. Fama est multorum existimatio bona, vel mala, de vita vel moribus alterius; honor est externa testificatio de alterius bonitate vel excellentiâ. *S. Thom. 2. 2. q. 10.* si fiat verbis, dicitur laus, quæ si clarescat, dicitur gloria, honor prout contradistinctus à fama seu intrinseca existimatione est minus bonum, quàm fama, quia minus est extrinsecè significari, quàm internè judicari bonus. æ. 2. Bonæ famæ opponitur suspicio, judicium temerarium, detractio, honori opponitur genericè contumelia, quæ est testificatio de vitiis vel defectibus alterius & plerumque fit in præsentia dehonorati, quamvis etiam fieri possit in ejus absentia, ut si quis dehonoret ejus statum; si dehonoriatio fiat objiciendo culpam, propriè dicitur contumelia; si objiciatur defectus naturalis v. g. cæcitas, deformitas, vocatur convitium; si indigentia, in qua alteri succurrisset, improprium; si fiat verbis vel gesticulationibus, subsannatio; si lusu verborum ad excitandam in alio erubescenciam, irrisio vel illusio; hæc

hæc omnia ex genere suo sunt mortalia, & re ipsa talia, si deſent alteri juſtam cauſam ſolvendi amicitiam, vel gravis contriſtationis.

2. QUÆR. II. Quid circa ſuſpicionem & judicium temerarium?

R. Seqq. 1. ſuſpicio eſt quædam inclinatio intellectûs in unam partem, quæ ſi ſit de defectu proximi ſine rationabili cauſa, dicitur temeraria, ad quam reducitur aſſenſus debilis vel dubius de defectu alterius; judicium temerarium in præſenti materia eſt aſſenſus de malitia alterius ex modo tendendi firmus & quaſi certus, ita ut judicans nolit ulterius in veritatem inquirere nec à judicio deſiſtere, cum tamen non adſit cauſa vel judicium ſufficiens ita judicandi: cauſa ſufficiens vocatur, quæ utcumque eſt conjuncta cum tali effectu; cauſa inſufficiens, quæ raro vel nunquam: v. g. vides de nocte juvenem ſurtivè ingredi domum mulieris ſuſpectæ, eſt cauſa ſufficiens ſuſpicandi aliquid contra ſextum præceptum; ſecus ſi clarâ die talem domum tranſeat vir honeſtus; ma-

3. jora tamen indicia requiruntur ad judicandum, quàm ſuſpicandum. 2. Suſpicio temeraria eſt ex genere ſuo tantùm veniale; eſt communis cum *D. Th. q. 60. a. 3.* ubi citat S. Auguſt. *Ratio eſt*; quia ſuſpicio non tollit ſimpliciter æſtimationem, ſed leviter tantùm diminuit, aut reddit dubiam; per accidens tamen fieri poteſt mortale, ut ſi Superior non tantùm teme-

rariè ſuſpicietur, ſed & ideo graviter puniat, ab officio removeat, ſuffragium neget. 3. Judicium temerarium eſt ex genere ſuo mortale contra juſtitiam, quia temerè tollit bonam de proximo exiſtimationem, ad quam ille jus habet, uſque dum probetur malus, eſt communis & certa. *Luc. 6. nolite judicare & non judicabimini. S. Th. L. c.* ut autem actu ſit mortale, debent concurrere hæc tria: 1. Judicium deliberatum, firmum, & quaſi indubitatum de determinata perſona; ſi enim judicium non ſit firmum, erit mera ſuſpicio vel dubium, aut ſi non ſit de perſona determinata vel cognita, nulli determinatè fiet gravis injuria. 2. Materia gravis, qualis ſufficit ad mortale deſtructionis. 3. Notabilis temeritas, qualis non eſt, ſi probabile judicetur certum; oritur autem temeritas vel ex malitia propria, vel ex odio & invidia; facilè enim de iis malè judicamus, quibus malè aſſicimur, vel demum ex longæva experientia, ex quo capite ſenes magis ſunt ſuſpicioſi.

QUÆR. III. Quid ſit detractio?

R. Eſt injuſta & occulta alienæ famæ denigratio. *S. Th. q. 73. a. 1.* dicitur 1. *injuſta*, nam quamvis nullo caſu licitum ſit alicui falſum crimen imponere, hoc enim foret pernicioſum mendacium intrinſecè malum, uti nunc certum eſt ex prop. ab Innoc. XI. damnatis. 43. *Quidni non niſi veniale ſit detrahentis authoritatem magnam ſibi noxiam falſo crimine elidere.*

dere. 44. Probabile est non peccare mortaliter, qui imponit falsum crimen alicui, ut suam justitiam & honorem defendat, & si hoc non sit probabile, vix illa erit opinio probabilis in Theologia. V. dicend. Caf. 46. n. 18. sæpe tamen licitum est verum, sed occultum proximi crimen revelare, si id necessarium sit ad avertendum grave damnum reipublicæ, vel proximi; unde non peccant qui servato fraternæ correctionis ordine occultum alterius crimen Superiori manifestant, ut emendetur, occasio peccandi tollatur, indignus ad officium non promoveatur; aut amicum monent, ab eo ut sibi caveat, quem sciunt esse furem, seductorem, ejus vitæ insidiatorem, ut abstineat à matrimonio noxio, item ad habendum auxilium, consilium, solatium in gravi afflictione &c. cautè tamen hic procedendum, ne scilicet citra necessitatem aut pluribus quàm oportet vel sinistra intentione occultum crimen detegatur; si dicat: pro habendo auxilio vel solatio in gravi necessitate non licet auferre pecuniam, ergo nec famam per manifestationem criminis occulti, quia fama multò est pretiosior pecuniâ *2. n. c.* proximus in pecuniam habet verum jus, in famam autem postquam crimen admisit non habet jus fundatum in vera virtute & innocentia, sed in falsa hominum estimatione, quam falsitatem ex justa causa manifestare licet; dicitur 2. *occulta*, in quo specie distinguitur à

contumelia, sicut furtum à rapina; detractio enim fit absenti, contumelia præsentibus, cum scilicet verus vel falsus defectus in faciem exprobratur; quod si fiat aliis præsentibus, includit detractioem ^{7.} & duplicem specie malitiam specialiter in confessione explicandam. dicitur 3. *aliena fama*; nam se ipsum infamare occultum v. g. crimen propalando non est propriè detractio, cum non fiat invito famæ Domino, neque peccatum mortale, sed solum veniale prodigalitati; homo enim est perfectus famæ Dominus non minus quàm pecuniæ; sicut ergo prodigendo pecuniam peccat tantum venialiter, sic & prodigendo famam; dico per se, nam sicut manifestatio proprii criminis per accidens potest esse actus virtutis, si scilicet sit utilis vel necessaria ad emendandum proprium vel alienum peccatum, ad tollendas suspiciones, odia, dissensiones, vel injustas vexas aliorum, sic & per accidens fieri potest mortale, ut si manifestes tuum delictum cum jactantia, complacentia, cum infamia tuæ familiæ vel communitatis religiosæ vel complicitis, cum gravi scandalo vel damno spirituali tuorum, eò quòd in officio tuo sine bona fama fructificare non possis; hic enim valet: curam habe de bono nomine *Eccl. 4.* dicitur 4. *fama denigratio*; nam per detractioem non semper tota fama tollitur, sed minuitur, obscuratur, denigratur, idque vel directè 4. modis, falsum cri-

men

men imponendo, verum aggravando, occultum manifestando, bona malè interpretando; vel totidem modis indirectè, alterius bonitatem negando, extenuando, tacendo quando silentium æquivalet assertioni defectûs alieni, frigidè laudando: omnes hos modos exprimunt vulgati verus: imponens, augens, manifestans, in mala vertens, qui negat aut minuit, rericet, laudatque remissè.

9. QUÆR. IV. An & quale peccatum sit detractio?

R. 1. Est peccatum contra charitatem & justitiam, & quidem gravius furto; quia privat majori bono scilicet famâ; *S. Thom. a. 2.* detractores Deo odibiles *Rom. 1.* ut autem detractio sit culpa mortalis, requiruntur tria: 1. perfecta deliberatio, cujus defectûs à mortali excusantur, qui ob ignorantiam, passionis vehementiam vel linguæ præcipitantiam ad malitiam gravem non advertunt; 2. materia gravis, quæ ex se vel circumstantiis proximum graviter infamet, sive illa sit peccatum mortale sive veniale, sive defectus merè naturalis, potest autem idem esse respectu unius graviter esse probrosum, & non respectu alterius; sic de viro sancto & valde honorato dicere, quòd sit mendax, de religioso, quòd sit amans puellarum, quòd furtum vel duellum admisserit, est mortale; non item si hæc dicantur de milite vel juvene nobili, quia hi potius de his gloriari quàm erubescere solent; similiter dicere de

R. D. Jansen Pars I.

puella, quòd sit superba, garrula; de germano quòd sit bibulus, ex parentibus hæreticis natus, plerumque tantum est veniale; dicere autem de aliquo honestæ reputationis, quòd sit spurius, aut de honesta mat. ona, quòd sit meribibula, in Italia & Hispania est valde probrosum ideòque mortale. 2. Referre crimen non nominatâ personâ non est mortale, nisi ex circumstantiis dignosci possit, vel ejus infamia redundet in infamiam aliorum; ut si quis dicat aliquem religiosum ex illo monasterio esse adulterum, ex illa familia aliquam fuisse sagam &c. tunc enim erit mortale cum onere restitutionis tantò gravius, quòd plures personæ cognoscuntur esse in tali monasterio, vel familia. 3. Referre crimen non ut cerò commissum, sed ut ab aliis auditum est mortale, si sit periculum (ut plerumque est) ne quis audientium illud erodat vel divulget ut verum, *Metzgn. 12.* si audientes illud prævideantur credituri vel divulgaturi, non in vim tuæ narrationis, sed ex temeritate aut malitia, adhuc erit mortale contra charitatem, illis sine justa causa crimen proximi occultum & graviter probrosum referre; quia præbetur ansa, ut alii grave damnum in fama inferant; 4. Sine causa manifestare crimen grave viro unico ac taciturno, adhuc est mortale, quia valde grave est etiam apud unum prudentem de gravi crimine sine causa infamari. *Lug. d. 14. n. 51.* etsi etiam oppositum,

Cc

quod

quod cum aliis docet *Lesb.* videatur probabile; unde *Lugo* à mortali excusat conjuges de occultis aliorum criminibus confabulantes sine periculo ulterius divulgandi, item qui solatii causâ in confessione complicem revelant, vel de illata sibi injuria querulantur: qualiter crimina occulta judici vel Superiori denunciari possunt; dixi *Cal. 19. n. 5. 5.* Qui multis & distinctis detrahit in materia levi, non peccat mortaliter; aliud est de furtis minutis, quæ sunt diversis; hæc enim coalescunt in unam summam notabilem, & cum furta furi sint multum utilia, ideòque magis attractiva quàm læsiones famæ, hinc si per minuta furta possit citra mortale corradì materia valde notabilis, cujusvis bona essent in periculo, ideo quilibet meritò est graviter invitus vel saltem tota hominum communitas ita exigente bono communi. Econtra si dicas aliquid leve, quod simul cum præcedentibus levibus detractionibus à te vel ab alio factis notabiliter famam minuit, peccas mortaliter; sicut si post levia vulnera infligas vulnus occisivum; quemadmodum enim mors consistit in indivisibili & ideo moraliter tribuitur ultimæ læsioni, ad quam tota sequitur, sic & gravis infamia consistit in judicio indivisibili de gravi alterius malitia, & quamvis qualibet levis detraçtio ad illud judicium disponat, attamen quia illud totum indivisibiliter sequitur ad ultimam detraçtiunculam, huic morali-

ter imputatur, sicut mors ultimæ læsioni vel ebrietas ultimo haustu. *V. Cal. 31. n. 13.* de obligatione restituendi famam dicam infra. 6. Non tantùm qui detrahit sed & qui interrogando, applaudendo, animando sunt causa cæptæ vel continuatæ detraçtionis, peccant contra justitiam lædendo eum, cui detrahitur, & contra charitatem alium ad detraçtionem inducendo; audiens verò detraçtionem, etsi teneatur eam, si commodè potest, impedire vel dare saltem signum displicentiæ, aut aliò sermonem divertere, si tamen id ex verecundia, levi timore vel negligentia omittat, neque in eam inducat vel complacere, plerumque tantùm peccat venialiter, nisi fortè sit Superior, cui ex officio incumbat detrahentem corrigere. *D. Th. a. 4.*

QUÆR. V. An sit detraçtio, manifestare crimen proximi notorium seu publicum?

Responsio constabit ex seqq. 1. notoreitas criminis alia vocatur juris, quando aliquis in judicio de eo est condemnatus vel confessus; alia facti, quando crimen in hominum conspectu ita fuit commissum, ut nullâ tergiversatione celari possit; alia famæ, quæ ex sufficientibus indicis orta hominum relatione divulgata est; quot autem numero hominibus res cognita esse debeat, ut factò vel fama censeatur esse publica, difficile est definire. *Laym. Molin. Lug. n. 70.* pro regula dicunt tunc crimen respectu

pectu cohabitantium & vicinorum esse publicum & revelabile, quando limites secreti & occulti ita egreditur, ut attentâ quantitate communitatis & conditione hominum crimen scientium illud certò credatur in notitiam vicinorum deventurum; unde regulariter, si communitas constet ex 8. hominibus, sufficit quòd sciant 3. vel 4. si ex 30. sufficit sciri à septem vel 8. si ex 100. satis est, si sciant 15. vel 20. si in oppido sint domus 400. sufficit quòd sciant 8. vel 10. diversarum domorum, si civitas habeat 500. incolas, satis erit 30. v. 40. per civitatē dispersos cognovisse, ut de illo ulterius apud ignaros ejusdem urbis loqui liceat. Si crimen diffamatum est in Curia vel in loco illustri, ex quo facilè in alia loca dimanabit, censetur notorium in toto regno, *Auth. cit. 2.* Si crimen est publicum per sententiam judicis, illud ubique etiam in locis remotissimis verbo, scripto, vel typo revelare licet, ita ut nequidem contra charitatem peccetur; quia sicut ipse iudex suam sententiam possit ubique publicare, sic & alii; ideo enim damnantur facinorosi, ut omnibus etiam remotissimis sint exemplo: e contra si crimen est publicum factò, vel famâ, vel per confessionem rei aut depositiones testium nondum latâ sententiâ, probabiliùs solùm revelari potest in loco, in quo est publicum vel facilè publicandum, *Platel. p. 3. à n. 773.* quia ibi & non alibi amisit jus ad famam; unde non excusantur, qui cri-

men in unâ domo, & à potiori in uno Monasterio vel Ordine, aut in uno Senatu publicum referunt extaneis, quia tale crimen est tantùm publicum respectu hujus loci, Monasterii, vel Senatûs. *Lug. Metzg. t. 12. d. 39. à. 3. n. 10. 3.* Plures docent, peccari 17. contra charitatem, si crimen etiam in loco, ubi publicum est, sine causa manifestetur ignorantibus, probabiliùs tamen contradicit *Lugo n. 68.* quia ibi non habet jus ad famam, & expedit bono communi, ut quis dignatur qualis publicè est, ne alii ex ejus actionibus decipiantur; sicque habet totius orbis consuetudo; sermo autem est de crimine vero, etsi ab initio per injuriam manifestato; nam quamvis injuria non tollat jus ad famam, tollit tamen publicitas ad injuriam secuta, crimen verò falsum etsi notorium ulterius divulgare non licet, quia foret mendacium in damnum proximi; nec publicitas tollit jus ad famam nisi conjuncta cum veritate. 4. Crimen factò vel famâ publicum, sed oblivione sepultum, denuo manifestare est detractio; sicut enim fama per criminis publicationem amittitur, sic cessante criminis memoriâ recuperatur, & redit ad statum, quem habebat ante publicationem; aliud est de crimine per sententiam judicis publico, quia facultas publicandi semel à iudice data & non revocata perseverat etiam cessante criminis memoriâ.

19. QUÆR. VI. Quid circa revelationem secreti?

g. Revelatio secreti est crimen valde affine detractioni & detractionem sæpe includit, quando scilicet propalatur defectus occultus secretò commissus Secretum autem naturale aliud vocatur promissum, quando nullo prævio pacto promittit quis tacere quod audivit obligatque ex justitia, fidelitate, vel sola urbanitate, prout quis intendit se obligare; aliud dicitur commissum per expressam vel tacitam conventionem de non revelando, obligat ex justitia pro qualitate materiæ; tacitâ autem conventionem seu ex officio ad secretum tenentur consilarii Principum, officiales belli, advocati, medici, chyrurgi, obstetrices, & probabilius omnes quibus consilii, auxilii, vel solatii causâ secreta committuntur, hoc ipso enim, quòd secreta suscipiunt tacitè ad non revelandum se obligant; si ex occultatione secreti reipublicæ, tibi vel
20. alteri immineat grave malum v. g. urbis proditio, mors Innocentis, gravis infamia, jactura bonorum, secretum etiam commissum revelari potest, quia nemo censetur se voluisse obligare ad secretum cum tanto in eo modo; secreta tamen reipublicæ vel exercitûs, quæ sine ingenti dam-

no boni publici manifestari non possunt, etiam cum periculo vitæ & tormentorum servanda sunt; salus enim reipublicæ præponi debet vitæ propriæ. 3. Non tantum est contra justitiam secretum sibi commissum prodere, sed & alienum secretum invito rationabiliter Domino acquirere, v. g. aperiendo ejus litteras, corumpendo consiliarios &c. Nec obstat, quòd forsan literæ sint negligenter custoditæ vel frustratim abjectæ, per hoc enim quòd quis litteras laceret vel malè custodiat, non resignat juri ad secretum, sicut non resignat juri ad pecunias in cista aperta relictas, sed ideo lacerat litteras, ne secretum earum innotescat; pro avertendo tamen malo reipublicæ licet hostium litteras intercipere earumque secreta expiscari, uti habet quotidiana praxis à nemine improbata. 4. Si notitiam secreti per vim vel fraudem aut injustam literarum
21. apertionem consecutus es, non potes revelare, nisi ille, ejus secretum novisti te vel alium injustè vexet, & vexam aliter repellere non possis; sicuti enim tunc licitè acquirere posses alieni secreti notitiam, aperiendo v. g. ipsius litteras, sic & eadem uti, ad te vel alium defendendum.
22.

EX